

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE OKUL DIŞI ÖĞRENME ORTAMLARINA YÖNELİK EBEVEYN GÖRÜŞLERİ

PARENTS' VIEWS ON OUT-OF-SCHOOL LEARNING ENVIRONMENTS IN PRESCHOOL EDUCATION

Sema İNCE¹

Nur AKCANCA²

Başvuru Tarihi: 25.02.2021

Yayına Kabul Tarihi: 12.04.2021

DOI: 10.21764/maeuefd.886446

(Araştırma Makalesi)

Özet: Bu araştırmanın amacı okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanılmasına yönelik ebeveyn görüşlerinin incelenmesidir. Olgubilim desenine uygunluk gösteren bu araştırmanın çalışma grubunu 9 anne ve 2 baba olmak üzere toplam 11 ebeveyn oluşturmaktadır. Araştırmanın amacı kapsamında hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen veriler betimsel olarak analiz edilmiştir. Araştırmada edinilen bulgulara göre; okul öncesi eğitim sürecinde çocukların okul dışı öğrenme ortamlarında deneyim sıklıklarının yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte ebeveynlerin okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarının etkili olduğunu ve sıklıkla kullanılması gerektiğini düşündükleri belirlenmiştir. Ayrıca ebeveynler tarafından okul dışı öğrenme ortamlarının avantajı olarak yaşam becerilerine yönelik, bilişsel becerilere yönelik, sosyal becerilere yönelik ve duyuşsal becerilere yönelik avantajların belirtildiği; dezavantaj olarak ise güvenliğe yönelik, kazanımlara yönelik, ekonomik açıdan ve sosyal yönden dezavantajların belirtildiği tespit edilmiştir. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarının yeterli sıklıkta kullanılmamasının nedenlerine ilişkin en fazla okuldan kaynaklı nedenler ve ekonomik nedenleri bildirdiği tespit edilmiştir. Okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarının sıklaştırılmasına yönelik ebeveynlerin önerileri incelendiğinde, çok büyük oranda ebeveynlerin bilinçlendirilmesine ve sürece dahil edilmesine yönelik öneri sunulduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: *Okul dışı öğrenme ortamları, okul öncesi eğitim, ebeveynler*

Abstract: The purpose of this study is to examine parents' views on the use of out-of-school learning environments in pre-school education process. The study group of this study, which corresponds with the phenomenological design, consists of 11 parents, 9 mothers and 2 fathers. The data collected with the semi-structured interview form prepared within the scope of the purpose of the study was analyzed descriptively. In the research; although parents think that out-of-school learning environments are effective and should be used frequently during pre-school education process, it has been determined that children's experience in out-of-school learning environments is insufficient. In addition, it was determined that advantages for life skills, cognitive skills, social skills and affective skills and on the other hand the disadvantages for security, outcomes, economic and social aspects were indicated by parents as the advantages of out-of-school learning environments. It was detected that parents reported school-related and economic reasons the most as the reasons for not using out-of-school learning environments frequently enough in pre-school education. When the suggestions of parents to increase the frequency of out-of-school learning environments in pre-school education process were examined, it was found that suggestions for raising the awareness of parents and including them in the process were made substantially.

Keywords: *Out-of-school learning environments, pre-school education, parents*

¹ Ars. Gör., İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı. sema.balcı60@gmail.com ORCID ID: 0000-0002-3007-7637

² Dr. Öğretim Üyesi, Canakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, nurakanca@comu.edu.tr ORCID ID: 0000-0003-4074-0639

Giriş

Bilimde, teknolojide, yaşam koşullarında ve toplumsal yapılarda meydana gelen hızlı değişimler, bilimsel araştırmaların artması, küreselleşme ve bilginin hızla yayılması gibi faktörler dünyadaki pek çok yapıyı ve kurumu etkilediği gibi eğitim-öğretim yöntem ve yaklaşımlarını da etkilemektedir. Geçmişte öğrenenlerden beklenenler ile günümüzde beklenenler bu değişimler ve gelişimlerden etkilenerek farklılaşmıştır. Geçmişte bilişsel becerilere ve akademik başarıya odaklanan öğretim faaliyetleri ön plandayken, günümüzde çocuklardan yaratıcı düşünme, yansıtıcı düşünme, eleştirel düşünme, iletişim, işbirliği, liderlik, esneklik gibi becerileri içeren 21. yüzyıl becerileri beklenmektedir. Bu beklentiler doğrultusunda eğitim sadece sınıf ve okul içerisinde sınırlı kalmayarak okulun dışına taşmış ve yaşamın her alanına doğru genişlemiştir. Eğitimde etkili stratejileri gerçekleştirmenin, öğrencilerin öğrenme süreçlerine aktif olarak katıldığı, yaparak yaşayarak öğrenme imkânına sahip olduğu, öğrendiklerini çevresiyle ilişkilendirebildiği ve sosyal yaşantı ile bağlantılar kurabildiği bir eğitim anlayışı ile mümkün olacağı düşünülmektedir. Bahsedilen bu anlayışın en verimli şekilde uygulanabildiği yöntemlerden birisi de öğrenmelerin dış dünya ile temas kurularak edinilmesi gerektiğini savunan okul dışı öğrenme ortamlarıdır (Saraç, 2017). Alanyazında okul dışı öğrenme; çevre eğitimi, sınıf duvarlarının ötesinde eğitim, nonformal öğrenme, informal öğrenme, ders dışı öğrenme, sınıf dışı öğrenme, otantik öğrenme gibi farklı ifadelerle kullanılmaktadır (Ayotte-Beaudet, Potvin, Lapierre ve Glackin, 2017; Higgins ve Nicol, 2002; Saraç, 2017). Öğrenme, çok fazla çalışma ve aktivite gerektirir. Bu nedenle öğrenme süreci, hem sınıf içi etkinlikler hem de okul dışı öğrenme ortamlarında gerçekleştirilen etkinlikler ile desteklenmelidir. Okul dışı öğrenme ortamları, çocukların öğrenme süreçlerine aktif olarak katılmalarına ve yaparak yaşayarak öğrenmelerine olanak sağlamaktadır. Birincil deneyimler sağlayan bu etkinlikler, çocukların teorik bilgileri pratiğe dönüştürmelerine, uzun süreli hafızaya kaydetmelerine ve öğrendiklerinden yola çıkarak günlük hayatta karşılaştıkları sorunlara çözüm üretmelerine yardımcı olmaktadır. Özellikle okul öncesi dönemde çocuklar, tüm duyuvarı harekete geçiren öğrenme ortamlarında öğrendiklerini uzun süreli hafızalarına kaydedebilirler (Yıldırım ve Özyılmaz Akamca, 2017). Bununla birlikte okul dışı öğrenme ortamlarında iletişim, konsantrasyon, öğrenme motivasyonu ile çocukların etkileşimi başlatma, ortak düşünme ve sorgulama olasılıkları daha yüksektir (Davies ve Hamilton, 2016).

Okul dışı öğrenme ortamları doğrudan öğrenme-öğretme ortamı olmamakla beraber, bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlara ilişkin kazanımların gerçekleşmesine yönelik gerçek nesne ve araçlarla bilimsel deneyimlerde bulunmaya imkân tanıyabilmektedir. Bu sayede okul dışı öğrenme ortamları çocukların öğrenme motivasyonlarını yükseltici bir işlev sağlayabilmektedir (Andiema, 2016). Okul dışı öğrenme ortamlarında gerçekleştirilen etkinliklere katılan okul öncesi dönem çocuklarının bilişsel, dil, sosyal-duygusal ve motor becerilerinde önemli gelişmeler gösterdikleri belirlenmiştir (Yıldırım ve Özyılmaz Akamca, 2017). Bununla birlikte okul dışı öğrenme ortamları öğrenenlerin kendi hızında bilgilenmesine destek olmakta (Best, Dickinson, Hugstad-Vaa Leer ve Kalina, 2017), hem çocukların hem öğretmenlerin öğrenme-öğretme süreçlerinden zevk almasını ve ilginin artmasını sağlamaktadır (Guardino, Hall, Largo-Wight ve Hubbuch, 2019).

Okul dışı öğrenme ortamlarının çocukların gelişimine sağladığı faydalar, pek çok ülkede, özellikle de Danimarka, Finlandiya ve Norveç gibi İskandinav ülkelerinde erken çocukluk dönemi eğitim politikasını ve pedagojisini etkilemiştir (Lee-Hammond ve Waller 2014). Ülkemizde de Milli Eğitim Bakanlığı 2023 Eğitim Vizyonu'nda okul dışı öğrenme ortamlarına özel vurgulama yapmıştır. Bu bağlamda MEB 2023 eğitim vizyonu kapsamında müzeler, bilim merkezleri, sanat merkezleri, tarihi ve kültürel mekanlar, kütüphaneler, öğren yerleri, doğal sit alanları, ziyarete açık sanayi kuruluşları, üniversiteler gibi yerlerin erken çocukluk eğitimi, temel eğitim, ortaöğretim programlarında yer alan kazanımlarla ilişkilendirilerek bu ortamların “okul dışı öğrenme ortamı” olarak daha etkin kullanılması için çalışma başlatmıştır (Avcı ve Gümüş, 2020).

Öğrenmelerin etkili ve kalıcı olması bakımından bu denli önemli olan okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin yurtiçi alanyazın incelendiğinde daha çok fen bilimleri alanında fen bilimleri öğretmenleri ile ve fen bilimleri öğretmen adaylarıyla (Bostan Sarıoğlu ve Küçüközer, 2017; Kubat, 2018) çalışmaların gerçekleştirildiği göze çarpmaktadır. Bununla birlikte okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik öğretmen görüşlerini inceleyen birkaç çalışmaya (Karamustafaoğlu, Ayvalı ve Ocak, 2018; Ocak ve Korkmaz, 2018) rastlanmış olmakla birlikte okul öncesi eğitimin en önemli paydaşlarından olan ebeveynlerin görüşlerini inceleyen bir çalışmaya rastlanmamış olması, yurtiçi alanyazında önemli bir boşluk olduğunu düşündürmektedir. Bu sebeple mevcut araştırmada okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik ebeveyn görüşlerinin incelenmesi hedeflenmiştir. Bu temel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Çocuklar okul öncesi eğitim sürecinde ne sıklıkla ve hangi okul dışı öğrenme ortamlarına katılmışlardır?
2. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamları ile sınıf içi öğrenme ortamının karşılaştırılmasına yönelik görüşleri nasıldır?
3. Okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarının avantajları konusunda ebeveynlerin görüşleri nasıldır?
4. Okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarının dezavantajları konusunda ebeveynlerin görüşleri nasıldır?
5. Ebeveynlerin okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik endişeleri nelerdir?
6. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanılma sıklığının yeterliliğine ilişkin görüşleri nasıldır?
7. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanılma sıklığına ilişkin beklentileri nasıldır?
8. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarının sık kullanılmamasının nedenlerine ilişkin görüşleri nasıldır?

9. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanım sıklığının artmasına yönelik önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu araştırmada, ebeveynlerin okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenemoneoloji) deseni kullanılmıştır. Olgubilim deseni; farkedilen ancak derin ve detaylı bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanan bir nitel araştırma desendir (Cresswell, 2009). Olgubilim deseni araştırmalarının amacı genellikle bir olgu hakkında kişisel algıların ortaya çıkarılması ve yorumlanmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu bağlamda, araştırma odağındaki konuyu deneyimleyen ve bu deneyimlerini paylaşabilecek ya da yansıtabilecek kişi veya gruplar ile görüşmeler yapılır (Büyüköztürk vd., 2020). Bu araştırmada da katılımcıların bakış açılarını, algılarını ve deneyimlerini derinlemesine açıklayabilmek ve bunlara yönelik bütüncül bir bakış açısı sağlayabilmek üzere olgubilim deseni tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir (Büyüköztürk vd., 2020). Amaçlı örnekleme yönteminde mantık; daha önceden belirlenen çeşitli önem kriterlerini karşılayan durumların çalışılması ve gözden geçirilmesidir (Patton, 2014). Ölçüt örnekleme yönteminde ölçütler araştırmacı tarafından belirlenir veya daha önceden hazırlanan ölçütler listesi tercih edilebilir. Araştırmaya konu olan herhangi bir durum ölçüt olarak belirlenebilir ve incelenen olguyu açıklamada belirlenen kritik durumlar ölçüt örnekleme yöntemi için tercih edilebilir (Baltacı, 2018). Mevcut araştırmada çalışma grubunun belirlenmesinde, katılımcı ebeveynlerin 48-72 ay aralığında bir çocuğa sahip olması ve çocuğun en az bir dönem okul öncesi eğitim kurumunda eğitim almış olması belirlenen ölçütlerdir. Bu bağlamda araştırmanın çalışma grubunu 48-72 aylık en az bir dönem okul öncesi eğitim almış çocuğa sahip 11 ebeveyn oluşturmuştur. Çalışmada örneklem çeşitliliğinin sağlanması için farklı şehirlerden katılımcılar çalışmaya dâhil edilmiştir. Çalışma grubunda yer alan ebeveynlerin demografik özellikleri Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1.

Çalışma Grubunda Yer Alan Ebeveynlerin Demografik Özellikleri

Katılımcı*	Yaş	Eğitim Düzeyi	Meslek	Şehir	Çocuk cinsiyeti	Çocuk yaşı (ay)	OOE alma süresi**	Kurum türü
Ebrar	31	Yüksek lisans	Redaktör	İstanbul	Kız	63	3 yıl	2 yıl devlet, 1 yıl özel
Mine	32	Lise	Memur	Samsun	Erkek	57	2,5 yıl	Özel
Esin	32	Lisans	Memur	Zonguldak	Kız	70	2,5 yıl	2 yıl devlet, 1 yıl özel
İsmail	41	Lisans	Öğretmen	Kocaeli	Kız	57	7 ay	Özel
Nermin	34	Önlisans	Ev hanımı	İstanbul	Kız	70	2 yıl	Özel
Özge	32	Lisans	Gelir uzmanı	Kocaeli	Kız	57	7 ay	Özel
Sevgi	32	Lisans	Öğretmen	Tokat	Erkek	57	7 ay	Devlet
Selda	40	Lise	Ev hanımı	İstanbul	Erkek	68	1,5 yıl	Devlet
Ufuk	37	Lisans	Mühendis	Sivas	Erkek	65	1,5 yıl	Özel
Yaren	37	Lisans	Öğretmen	Tokat	Kız	62	2 yıl	Özel
Yeliz	33	Lisans	Öğretmen	İstanbul	Kız	63	1,5 yıl	Devlet

*Katılımcıların gerçek isimleri kullanılmamıştır. **OOE alma süresi=Okul öncesi eğitim alma süresi

Tablo 1’den de görülebileceği gibi maksimum çeşitliliği sağlamak için çalışma farklı şehirlerden ve eğitim düzeyinden ebeveynler ile yürütülmüştür. Çalışmaya katılan ebeveynlerin 2’si erkek, 9’u kadındır ve yaşları 31-41 arasında değişmektedir. Bununla birlikte ebeveynlerin 7’sinin çocuğunun cinsiyetinin kız, 4’ünün erkek olduğu, çocukların yaşlarının 57-70 ay arasında olduğu ve çocukların 7 ay-3 yıl arasında okul öncesi eğitim aldıkları görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılmak üzere araştırmacılar tarafından 13 demografik ve 9 açık uçlu sorudan oluşan yarı-yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Yarı-yapılandırılmış görüşme formu geliştirilirken konuya ilişkin literatür kapsamlı bir biçimde

incelenmiş ve ebeveynlerin okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla maddeler belirlenerek taslak form hazırlanmıştır. Hazırlanan taslak form, araştırmanın amacına uygunluk ve anlaşılabilirlik konusunda görüşlerini almak üzere okul öncesi eğitim alanında uzman 3 kişiye gönderilmiştir. Uzmanların görüşleri doğrultusunda form düzenlenerek son şekli verilmiştir. Yarı-yapılandırılmış görüşme formunda bulunan sorulardan bazıları; “Çocuğunuzun okul dışı öğrenme ortamlarında çalışmalara katılmasına yönelik çekinceleriniz/endişeleriniz var mı? Varsa hangi konularda endişe duyduğunuzdan bahsedersiniz?”, “Sizce okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamları ne sıklıkla tercih edilmelidir?”, “Okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarında çalışmaların yaygınlaştırılması ve sıklaştırılması için önerileriniz nelerdir?” şeklindedir. Görüşme öncesinde ebeveynlere okul dışı öğrenme ortamlarının kapsamı açıklanmış ve sorular anlaşılmadığında ya da görüşlerinin detaylı olarak belirtilmesi istendiğinde ek sorular yöneltmiştir.

Verilerin Toplanması

Çalışma grubunun belirlenmesinin ardından İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Etik Kurulu’ndan 30.12.2020 tarihli ve 2020/12 sayılı Etik Kurulu kararı ile gerekli izinler alınmıştır. Daha sonra verileri toplamak üzere ebeveynlere telefon vasıtası ile ulaşılarak çalışma grubunda yer alan ebeveynlere araştırmanın amacı ve yöntemi ile ilgili bilgiler verilerek görüşme yapmak üzere randevu talep edilmiştir. Görüşmeye gönüllü olan ebeveynler ile daha önceden planlanan vakitlerde dijital ortamda birebir ve görüntülü görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler yaklaşık 35-40 dakika sürmüştür. Çalışmada kişisel bilgilerin gizli tutulacağı, verilerin sadece bilimsel amaçlar için kullanılacağı ve yapılan görüşmenin yalnızca araştırmacılar tarafından dinleneceği ifade edilerek ebeveynlerin onayı alınmıştır. Görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Kaydedilen her bir görüşme hiçbir değişiklik yapılmadan araştırmacı tarafından bilgisayar ortamına yazılı olarak aktarılmıştır.

Verilerin Analizi

Ebeveynlerle yapılan görüşmelerde elde edilen veriler, içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiş ve bu süreçte dört aşamalı içerik analizi süreci izlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). İlk olarak tüm veriler detaylı bir biçimde incelenerek benzerlik gösteren ifadeler kodlanmıştır. Sonrasında kodları temsil eden temalar belirlenmiş ve son aşamada ortaya çıkan kodlar ve temalar organize edilmiş, bulgular açıklanmış ve yorumlanmıştır. Katılımcıların görüşlerini yansıtabilmek amacıyla doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Doğrudan alıntılarda katılımcıların gerçek isimleri yerine takma isimler kullanılmıştır. Analizlerin geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak üzere çalışma süresince araştırmacılar bir araya gelerek veriler hakkında derinlemesine analiz yapmış ve yorumlar irdelenmiştir. Verilere ilişkin kodlamalar oluşturulmuş ve açık kodlama yapılmıştır. Ayrıca çalışmanın kuramsal boyutu, çalışma grubunun nasıl seçildiği, katılımcıların özellikleri gibi çalışmanın planlanma aşamasından uygulanma aşamasına kadar her adım açık ve ayrıntılı bir biçimde açıklanmış ve katılımcıların görüşleri doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuş ve veri analizi süreci detaylı bir biçimde açıklanmıştır. Son olarak, çalışmanın güvenilirliği için nitel araştırma

yöntemi ve okul öncesi eğitim alanında deneyimli bir araştırmacıdan görüşme kodlarının bir kısmı için teyit alınmıştır. Bu kapsamda iki görüşme formu ile birlikte araştırmacılar tarafından oluşturulan kodlamalar dış araştırmacı ile paylaşılmış ve dış araştırmacı tarafından araştırma verilerinin ve kodlamalarının tutarlılığı incelenmiştir.

Bulgular

Bu başlık altında, araştırmada toplanan verilerin analizinden elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgular temalar altında grafikler oluşturularak ve yorumlanarak sunulmuştur.

1. Okul öncesi eğitim sürecinde faydalanılan okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin bulgular

Çalışmaya grubunu oluşturan ebeveyleerin çocuklarının okul öncesi eğitim sürecinde katıldıkları okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin bulgular Grafik 1’de sunulmuştur.

Grafik 1.

Çocukların okul öncesi eğitim sürecinde katıldıkları okul dışı öğrenme ortamları

Müzeler	•Müze ($f=2$)
Doğal alanlar	•Orman ($f=2$) •At çiftliği ($f=2$)
Kültürel mekanlar	•Sinema ($f=3$) •Tiyatro ($f=4$)
Özel işletmeler	•Dış kliniği ($f=1$) •Kafe ($f=1$) •Dondurmacı ($f=1$) •Kapalı oyun alanı ($f=1$)

Grafik 1 incelendiğinde, çalışmaya katılan 11 ebeveynin çocuklarının okul öncesi eğitim sürecinde kültürel mekanlar [tiyatro (4), sinema (3)], doğal alanlar [müze (2), orman (2), at çiftliği (1)] ve özel işletmeler (kapalı oyun alanı (1), dış kliniği (1), dondurmacı (1) ve kafe (1)] olmak üzere toplam 17 kez okul dışı öğrenme ortamlarına katıldığı belirlenmiştir. 2 ebeveynin çocuğunun ise

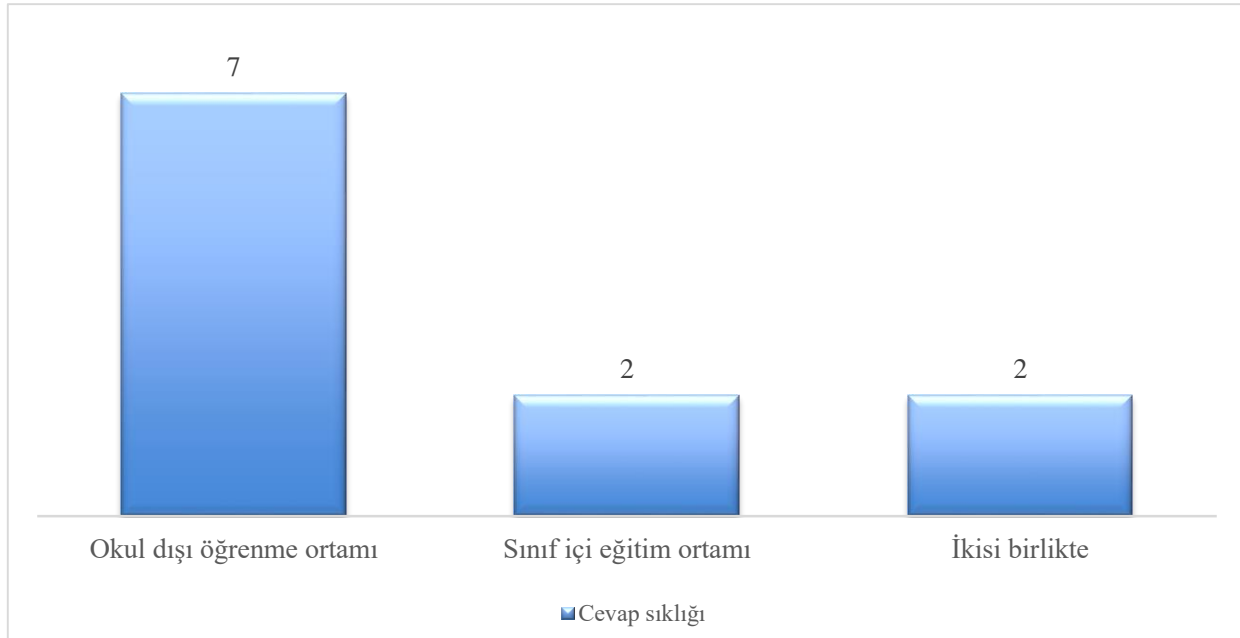
şimdiye kadar okul öncesi eğitim sürecinde herhangi bir okul dışı öğrenme ortamında çalışmaya katılmadığı tespit edilmiştir.

2. Okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamları ile sınıf içi öğrenme ortamının karşılaştırılmasına ilişkin bulgular

Çalışmaya katılan ebeveynlerin okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamları ile sınıf içi öğrenme ortamının etkililiğinin karşılaştırılmasına yönelik görüşlerine ilişkin bulgular Grafik 2’de sunulmuştur.

Grafik 2.

Okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamları ile sınıf içi eğitim ortamının etkililiğinin karşılaştırılması

Grafik 2 incelendiğinde, çalışmaya katılan 11 ebeveynin 7’sinin (%64) okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarının daha etkili olduğunu, 2’sinin (%18) sınıf içi eğitim ortamının daha etkili olduğunu, 2’sinin (%18) de okul dışı öğrenme ortamları ve sınıf içi eğitim ortamlarının birlikte kullanılmasının daha etkili olduğunu belirttikleri görülmektedir. Ebeveynlerin görüşlerinden bazı örnekler aşağıda sunulmaktadır:

Sevgi: “Bana göre okul dışında gezerek görerek daha etkileşimli olarak öğrendikleri daha etkili olduğunu düşünüyorum. Sınıf içinde anlatımlarla kalınca maalesef çocuğun bir kulağından giriyor diğer kulağından çıkıyor.”

Yaren: “Mutlaka birini seçmem gerekiyorsa sınıf içi diyorum. Çünkü daha çok vakit geçiriyorlar, birbirlerinden daha çok öğreniyorlar. Bilmiyorum, sınıf içi daha çok öğrenme sağlıyor gibi geliyor bana.”

Yeliz: “Zor bir soru. En güzeli sınıf içi etkinliklerle beraber okul dışı etkinliklerin de olması bence.”

3. Okul dışı öğrenme ortamlarının avantajlarına ilişkin bulgular

Çalışmaya katılan ebeveynlerin okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarının avantajlarına yönelik görüşlerine ilişkin bulgular Grafik 3’te sunulmuştur.

Grafik 3.

Okul dışı öğrenme ortamlarının avantajları

Yaşam becerilerine yönelik avantajlar	<ul style="list-style-type: none">•Somut ve gerçek nesne/olayları gözlemeleme ($f=7$)•Gerçek yaşam deneyimleri edinme ($f=4$)•Sıraya girme, sıra bekleme vb. kuralları öğrenme ($f=1$)
Bilişsel becerilere yönelik avantajlar	<ul style="list-style-type: none">•Öğrenmelerin kalıcı olması ($f=5$)•Yaparak yaşayarak öğrenme ($f=4$)
Duyuşsal becerilere yönelik avantajlar	<ul style="list-style-type: none">•Zevk alma ($f=4$)
Sosyal becerilere yönelik avantajlar	<ul style="list-style-type: none">•Sosyalleşme imkanı($f=4$)•İşbirliği gelişmesi ($f=3$)•Öz güven gelişimi ($f=1$)

Grafik 3 incelendiğinde, çalışmaya katılan ebeveynlerin okul dışı öğrenme ortamlarının avantajı olarak en fazla yaşam becerilerine yönelik avantajlardan [somut ve gerçek nesne ve olayları gözlemeleme (7), gerçek yaşam deneyimleri edinme (4) ve sıraya girme, sıra bekleme vb. kuralları öğrenme (1)] bahsettiği görülmektedir. Bu cevabı sırasıyla; bilişsel becerilere yönelik avantajlar [kalıcı öğrenmelerin gerçekleşmesi (5), yaparak yaşayarak öğrenme (4)], sosyal becerilere yönelik avantajlar [sosyalleşme imkânı (4), işbirliğinin gelişimi (3), özgüven gelişimi (1)] ve duyuşsal becerilere yönelik avantajlar [zevk alma (4)] takip etmektedir. Ebeveynlerin görüşlerinden bazı örnekler aşağıda sunulmaktadır:

Nermin: “...Bir şeyi görsel olarak yapmak daha çok akılda kalıyor unutmuyor açıkçası. Bir de zevk alarak öğreniyorlar. Ben şimdi ona kitaptan balıkları okusam belki o kadar hoşlanmaz ama akvaryuma gidip birebir görse zevk alarak öğreniyor artı sosyalleşme imkânı oluyor.”

Ufuk: “Kalıcı öğrenmeler gerçekleşiyor. Bir kez okulun çok yakınındaki bir dondurmacıya gitmişlerdi, onu hiç unutmuyor. Okulda her gün git boyama yap gel bir kalıcılığı olmuyor.”

Yaren: “Sinemaya gittiklerinde veya at çiftliğine filan gittiklerinde beraber bir şeyler yapmayı, sosyalleşmeyi geliştiriyorlar. Öz güvenleri biraz daha gelişmiş oluyor, biraz daha çekingenliklerini atmış oluyorlar. Sıra beklemeyi öğreniyorlar mesela, sıraya girmeleri gerekiyor, kuralları daha iyi pekiştiriyorlar. Olumlu bence. Okul dışı etkinliklere katıldığında eve geldiğinde heyecanla bahsediyor, şöyle yaptık, böyle yaptık, at gördüm, sinemada şöyle oldu gibi. Yani olumlu olduğunu düşünüyorum.”

4. Okul dışı öğrenme ortamlarının dezavantajlarına ilişkin bulgular

Çalışmaya katılan ebeveynlerin okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarının dezavantajlarına yönelik görüşlerine ilişkin bulgular Grafik 4’te sunulmuştur.

Grafik 4.

Okul dışı öğrenme ortamlarının dezavantajları

Ekonomik dezavantajlar	•Okul dışı öğrenme ortamlarında yapılan çalışmaların maliyetli olması (f=1)
Güvenliğe yönelik dezavantajlar	•Çocuk sayısının fazla olması (f=1) •Disiplin ve kontrol zorluğu (f=3) •Riskler ve tehlikeler (f=5)
Kazanımlara yönelik dezavantajlar	•Öğretmenin çocukla birebir ilgilenememesi (f=1) •Okul dışı öğrenme ortamlarının sık kullanılamaması (f=2) •Öğretim etkinliklerinin gerçekleştirilmesinde zorluk (f=3)
Sosyal dezavantajlar	•Sosyalleşme imkanının kısıtlı olması (f=1)
Dezavantajı yok	•Herhangi bir dezavantajı yok (f=2)

Grafik 4 incelendiğinde, çalışmaya katılan ebeveynlerden 2 tanesinin okul dışı öğrenme ortamlarının herhangi bir dezavantajı olmadığını belirttiği görülmektedir. Diğer 9 ebeveynin ise okul dışı öğrenme ortamlarının dezavantajı olarak sırasıyla güvenliğe yönelik dezavantajlar [riskler ve tehlikeler (5), disiplin ve kontrol zorluğu (3), çocuk sayısının fazla olması (1)], kazanımlara yönelik dezavantajlar [öğretmenin birebir çocukla ilgilenememesi (1), okul dışı öğrenme ortamlarının sık kullanılamaması (2), öğretim etkinliklerinin gerçekleştirilmesinde zorluk (3)], ekonomik dezavantajlar [Okul dışı öğrenme ortamlarında yapılan çalışmaların maliyetli olması (1) ve sosyal dezavantajlardan [sosyalleşme imkanının kısıtlı olması (1)] bahsettikleri görülmektedir. Ebeveynlerin görüşlerinden bazı örnekler aşağıda yer verilmektedir:

Selda: “Ben bir dezavantajını göremedim.”

Yaren: “Ebeveyn olarak benim açımdan şöyle bir dezavantajı var. Endişe duyuyorum. Mesela trafikte gözümün görmediği şekilde taşınmaları gerekiyor. Endişe duyuyorum ama yine de göze alıyoruz. Hem taşınma açısından hem de orada acaba başına bir şey gelir mi diye sadece güvenlik açısından bir endişe duyuyorum. Onun dışında bir olumsuz yanı yok.”

Özge: “Okul dışında birebir eğitim imkânı daha kısıtlı. Çocukla daha özel olarak ilgilenilmesi, öğretmenin birebir çocukla ilgileniyor olması beni daha rahatlatan bir şey. Okul dışında sınıf içine kıyasla daha fazla şey öğrenebilecekken daha az şey öğrenilebilir belki.”

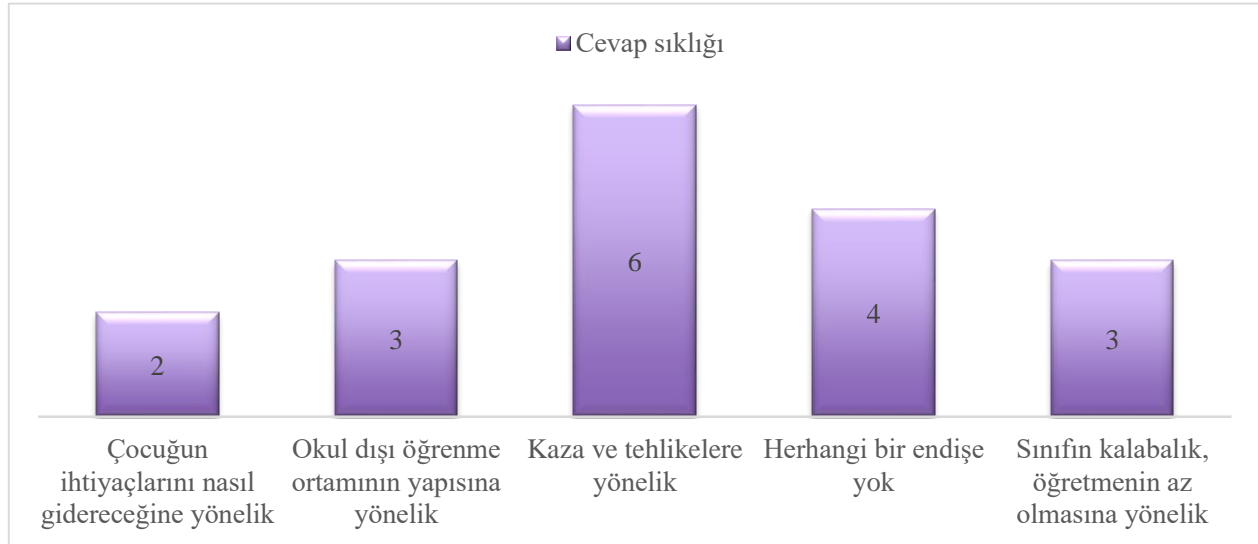
Yeliz: “Anasınıflarında 20 tane öğrenci oluyor bir sınıfta ortalama. Yani çocuk sayısı fazla ve ne yapacakları belli olmuyor, bazıları çok hareketli oluyor, sorumluluk duyguları çok fazla gelişmemiş olabiliyor. Bir tane öğretmenin çocukları dışarda kontrol edebilmesi çok zor. Tek dezavantaj bu geliyor aklıma.”

5. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik endişelerine ilişkin bulgular

Çalışmaya katılan ebeveynlerin okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik endişelerine ilişkin bulgular Grafik 5’te sunulmuştur.

Grafik 5.

Ebeveynlerin okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik endişeleri

Grafik 5’te ebeveynlerin çocuklarının okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarında çalışmalara katılmasına yönelik endişe ve çekincelerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Grafik 5 incelendiğinde, çalışmaya katılan ebeveynlerin %44’ünün (4) çocuklarının okul öncesi eğitim kapsamında okul dışı öğrenme ortamlarına katılmasına yönelik herhangi bir endişe duymadıkları görülmektedir. Diğer 7 ebeveynin endişelendikleri durumlar incelendiğinde sırasıyla; kaza ve tehlikelere yönelik (6), okul dışı öğrenme ortamının yapısına yönelik (3), sınıfın kalabalık ve öğretmen sayısının az olmasına yönelik (3) ve çocuğun ihtiyaçlarını nasıl gidereceğine yönelik (2) endişe duydukları görülmektedir. Ebeveynlerin görüşlerinden bazı örnekler aşağıda sunulmuştur:

Mine: “Hiçbir endişe/çekince duymuyorum. Çocuğumun okuluna, öğretmenlerine güveniyorum.”

Nermin: “Olmaz mı? Ya kaza olursa ya başlarına bir şey gelirse diye endişeleniyorum. Kaybolmasından da çekiniyorum ama ne kadar endişelensem çekinsem de katılmasını da istiyorum çünkü arkadaşlarıyla yaptığı etkinlikler unutulmaz zaten gitmezse de üzülür yani herkes gidip o evde kalırsa. Zaten hiç göndermemelik de yapmadım.”

Ufuk: “Güvenlik kaygısı ve kontrol kaygısı hissediyoruz. Bir öğretmen 10-12 çocuğu sınıf içinde daha rahat kontrol edebilir ama okul dışı öğrenme ortamında kontrol etmek zorlaşabilir. Örneğin sinemada bir çocuğun tuvaleti gelse nasıl gidecek nasıl gelecek. Göl, havuz vb. düşme, boğulma başına bir şey gelme ihtimali daha yüksek olan yerlere göndermemeyi tercih edebiliriz. Ama park vb. sınırları belli olan tehlikesi düşük olan yerlerde göndermekten geri durmayız.”

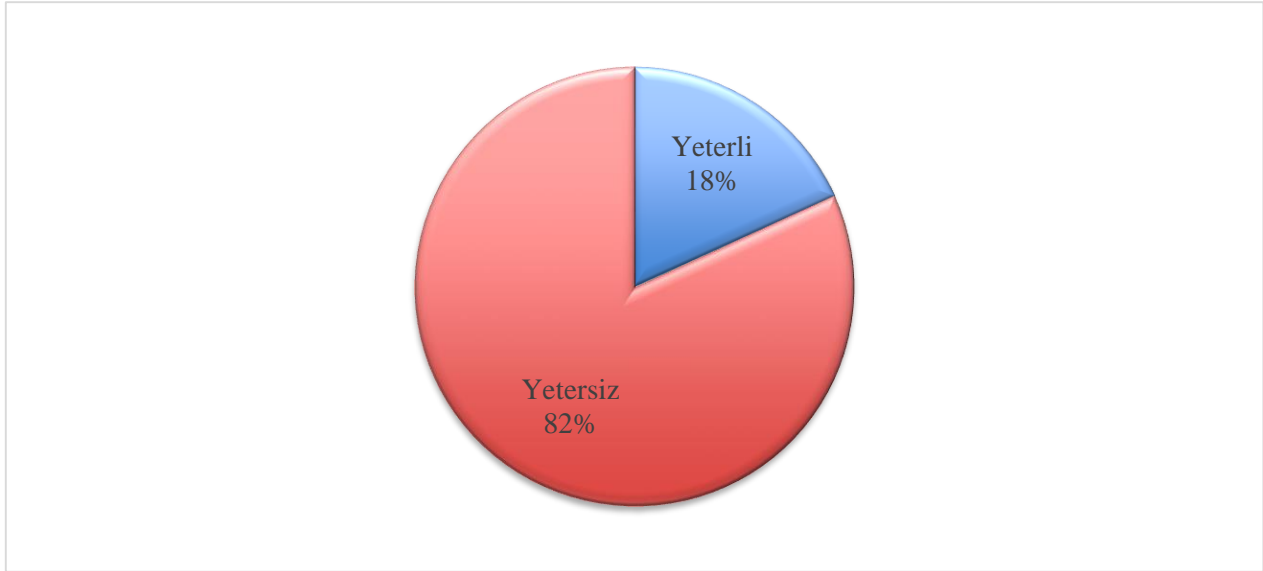
Ebrar: “Mesela ormana gideceklerdi, piknik yapacaklardı, ormanı temizleyeceklerdi filan tamam amaç güzel ama ormanda sadece okula ait bir alan yok ki. Sınırları belli değil, yabancı insanlar var, bir veya iki öğretmenin orman gibi bir alanda 15-20 çocuğu kontrol etmesi çok zor. Ama mesela daha kapalı olan alanlar örneğin müze gibi girişi çıkışı belli, sıra ile giriş yapıyor filan onlardan çekinmiyorum gönderiyorum. Yere göre değişiyor açıkçası. Onun haricinde tuvaleti filan gelince nasıl yapacak nasıl edecek onu da düşünüyorum, o da sıkıntı olabilir.”

6. Okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanılma sıklığının yeterliliğine ilişkin bulgular

Çalışmaya katılan ebeveynlerin okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanılma sıklığının yeterliliğine yönelik görüşlerine ilişkin bulgular Grafik 6’da sunulmuştur.

Grafik 6.

Okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanım sıklığının yeterliliği

Grafik 6’da çalışmaya katılan ebeveynlerin okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanılma sıklığının yeterliliğine ilişkin görüşleri yer almaktadır. Grafik 6 incelendiğinde, çalışmaya katılan ebeveynlerin büyük çoğunluğunun (%82) çocuklarının okul öncesi eğitim kapsamında okul dışı öğrenme ortamlarına katılımının yetersiz olduğunu belirttiği görülmektedir.

7. Okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanılma sıklığına yönelik beklentilere ilişkin bulgular

Çalışmaya katılan ebeveynlerin okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarının ne sıklıkla kullanılmasını beklediklerine ilişkin bulgular Grafik 7’de sunulmuştur.

Grafik 7.

Okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanılma sıklığı

Grafik 7’de ebeveynlerin okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarından ne sıklıkla yararlanılması gerektiğine yönelik görüşleri yer almaktadır. Grafik 6 incelendiğinde; çalışmaya katılan ebeveynlerin en fazla ayda bir okul dışı öğrenme ortamlarından yararlanılması gerektiğini belirttikleri görülmektedir. Bununla birlikte çalışmaya katılan ebeveynlerin yarısından fazlasının (6) haftada bir, 2’sinin 3 haftada bir, 2’sinin ayda bir ve 1’inin her gün veya gün aşırı okul dışı öğrenme ortamlarından yararlanılması gerektiğini belirttikleri görülmektedir. Ebeveynlerin görüşlerinden bazı örnekler aşağıda sunulmuştur:

Nermin: “Ayda bir bence ideal. Ayda bir güzel olur. Fazlası da zor olur.”

Sevgi: “Müfredat ne zaman uygun olursa o zaman gidilmeli, her gün uygunsa her gün gidilmeli. Diyelim bir yemek anlatılıyor, bir şefin yanına gidip onunla konuşulmalı mesela. Sınıf içi etkinliklerin devam etmesi gerekiyor ama okul dışına da çok sık gidilmeli. Yani yarı yarıya gidilebilir. Bir ayda 10 gün gidilebilir diye düşünüyorum ben 20 iş günü olarak düşünürsek.”

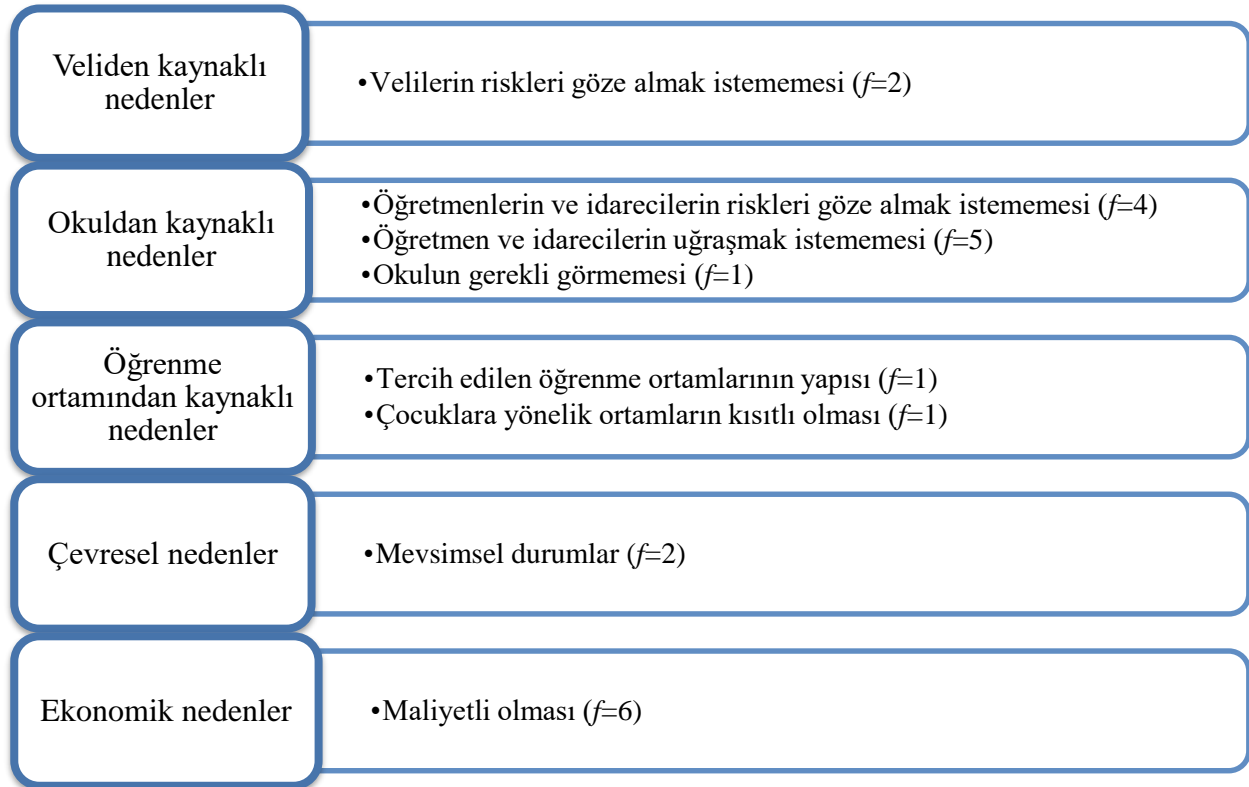
Yaren: “Ben olumlu buluyorum okul dışı ortamları görmelerini. Çünkü hep aynı ortamda, sınıfın içinde vakit geçirmeleri iyi bir şey değil bence. Hem sıkılıyorlar hem hava almamış oluyorlar, hep aynı şeyleri monotonlaşmış olarak yaşıyorlar. O yüzden bana kalsa haftada 1 kere okul dışı ortamlara gitmeleri gerekiyor.”

8. Okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarının sık tercih edilmeme nedenlerine ilişkin bulgular

Çalışmaya katılan ebeveynlerin okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarının sık tercih edilmeme nedenlerine ilişkin görüşlerine yönelik bulgular Grafik 8’de sunulmuştur.

Grafik 8.

Okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarının sık tercih edilmeme nedenleri

Grafik 8’de ebeveynlerin okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarının yeterli sıklıkla kullanılmamasının nedenlerine yönelik görüşleri yer almaktadır. Grafik 8 incelendiğinde; ebeveynler tarafından okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarının yeterli sıklıkta kullanılmamasının nedenleri olarak sırasıyla; okuldan kaynaklı nedenler [öğretmenlerin ve idarecilerin uğraşmak istememesi (5), öğretmenlerin ve idarecilerin riskleri göze almak istememesi (4), okulun gerekli görmemesi (1)], ekonomik nedenler [maliyetli olması (6)], veliden kaynaklı nedenler [velilerin riskleri göze almak istememesi (2)], öğrenme ortamından kaynaklı nedenler

[tercih edilen öğrenme ortamlarının yapısı (1), çocuklara yönelik ortamların kısıtlı olması (1)] ve çevresel nedenlerden [mevsimsel durumlar (2)] bahsedildiği görülmektedir. Ebeveynlerin görüşlerinden bazı örnekler aşağıda sunulmuştur:

Nermin: “Yeterli sayıya ulaşılmıyor, bu tarz etkinlikleri isteğe bağlı yapıyorlar. O da maddiyatla alakalı sanırım mesela bir gezi 120 lira, veli o kadar para verip göndermiyor. İdare de bu konuda istekli ve açık olursa yapar bu işleri. Yoksa umursamayabilir külfet gelebilir. Umursamaz çünkü bunlar zorunlu değil idareye kalmış bir durum idarenin inisiyatifinde. Ama çoğu kişi fiyattan dolayı göndermiyor.”

Yeşim: “Bunlar külfet sonuçta, hem maddi anlamda hem resmi yazışmalar filan. Öğretmen sorumluluk almak istemiyor olabilir. Belki hani o kadar çocuğun sorumluluğunu dışarda almak zor olduğu için bu tarz etkinliklerin çok sık yapılmadığı düşünülebilir. Sonra mesela kış mevsimi biz Türkler çok kaygılıyız bu konuda. Bence bu tabii ki yanlış ben kışın bile çıkarıyorum sıkı giyindikten sonra sıkıntı yok. Belki bundan da kaygı duyuluyor olabilir, sıcak havalarda çocuk parkına bahçesine daha sık çıkarılıyor mesela ama kışın çıkarılmıyor.”

Mine: “Çocuklara yönelik yeteri kadar ortam sağlanmıyor. Çocuklara yönelik sinemalar, tiyatrolar bile çok kısıtlı örneğin. Keşke daha çok çocuk tiyatrosu olsa mesela. Parklar bahçeler var ama çocuklara uygun değil çoğu yerde. Okullar da okul dışı öğrenme ortamlarında etkinlikleri yeterince desteklemiyorlar bence. Zaman kaybı, para kaybı, iletişim kurmaları gerekiyor, ekstra emek sarf edilmesi gerekiyor bu gibi etkinlikler için, veli çocuğun katıldığı etkinlikten memnun olmayabilir, şikâyet edebilir veya çocuğun başına bir şey gelebilir bunları göze almak istemiyorlar bence.”

9. Okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanımının sıklaşmasına yönelik önerilere ilişkin bulgular

Çalışmaya katılan ebeveynlerin okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanımının sıklaşmasına yönelik önerilerine ilişkin bulgular Grafik 9’da sunulmuştur.

Grafik 9.

Okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanımının sıklaşmasına yönelik öneriler

Velilere yönelik öneriler	<ul style="list-style-type: none">•Velileri sürece dahil etme ($f=2$)•Velileri bilinçlendirme ($f=6$)
Okul idaresine yönelik öneriler	<ul style="list-style-type: none">•Okulların fiziki ortamının geliştirilmesi ($f=1$)•Yardımcı personel sayısının artırılması ($f=1$)•Okullarda lisans mezunu öğretmenlerin çalışması ($f=1$)•Sınıflarda daha az öğrencinin olması ($f=1$)
Öğretmenlere yönelik öneriler	<ul style="list-style-type: none">•Öğretmen performansının değerlendirilmesi ($f=2$)•Öğretmenlere eğitim verilmesi ($f=1$)•Öğretmenlere teşvik verilmesi ($f=1$)
Ekonomik desteğe yönelik öneriler	<ul style="list-style-type: none">•Maliyet konusunda devlet desteği ($f=2$)
Öğrenme ortamlarına yönelik öneriler	<ul style="list-style-type: none">•Güvenli ve nitelikli öğrenme ortamlarının tercih edilmesi ($f=1$)

Grafik 9’da ebeveynlerin okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanılma sıklığının artırılmasına yönelik önerileri yer almaktadır. Grafik 9 incelendiğinde ebeveynler tarafından en sık sunulan önerilerin velilere yönelik öneriler [velileri sürece dahil etme (2), velileri bilinçlendirme (6)] olduğu görülmektedir. Bu önerileri; okul idaresine yönelik öneriler [okulların fiziki ortamının geliştirilmesi (1), yardımcı personel sayısının artırılması (1), okullarda lisans mezunu öğretmenlerin çalışması (1), sınıflarda daha az öğrencinin olması (1)], öğretmenlere yönelik öneriler [öğretmen performansının değerlendirilmesi (2), öğretmenlere eğitim verilmesi (1), öğretmenlere teşvik verilmesi (1)], ekonomik desteğe yönelik öneriler [maliyet konusunda devlet desteği (2)] ve öğrenme ortamlarına yönelik önerilerin [güvenli ve nitelikli öğrenme ortamlarının tercih edilmesi (1)] takip ettiği görülmektedir. Ebeveynlerin görüşlerinden bazı örnekler aşağıda sunulmuştur:

Ufuk: “Velilerden ziyaret edilebilecek ortam sahibi olan varsa onlardan destek alınabilir. Veli hakimdir, mahkemeye götürebilir, sinema sahibidir sinemaya davet edebilir. Velilerden de destek olarak sıklaştırılabilir. Velilerin bilgilendirilmesi, bilinçlendirilmesi lazım okul dışı öğrenme ortamının daha kalıcı, daha iyi olduğunun velilere anlatılması lazım. Veli çocuk eğlensin diye götürülüyor diye düşünebilir. Öğretmenlerin okul dışı öğrenme ortamlarını tercih etmeleri için teşvikler sunulabilir.”

Ebru: “Ortam seçimi önemli. Çocuğu mesela gerçekten etkili bir müzeye götüreceksen etkili bir eğitim yapılacaksa gidilmeli. Mümkünse daha az öğrenci ve daha çok öğretmen olabilir. Bir öğretmene en fazla 4 5 öğrenci düşecek şekilde yapılmalı. Hem güvenlik açısından hem öğrenciyle ilgilenme, sorularına cevap verme açısından daha iyi olur diye düşünüyorum. Kalabalıkla gidince ilgilenilmiyor. Mesela havacılık müzesine gittiler bir tane uçağa dokunamadan geri geldiler.”

Özlem: “Yaygınlaştırılması için velilerin desteklemesi gerekiyor. Veliler bu konuda bu gibi etkinliklerin yapılması için idareye talepte bulunabilirler. Veliler belki sürece dâhil edilebilir. Etkinliklere giderken birkaç veli de çağırılabilir. Öyle olursa sıklıkla gitmeyen kurumlar da gider belki.”

Yeşim: “Yardımcı eleman ve personellerin sayısı arttırılabilir. Stajyerler ve okul personeli dışında, sürekli olarak öğretmenin yanında en azından iki personelin sürekli olarak olması veya sınıf başına değil de okulun bu tarz etkinlikleri için iki görevlisi olabilir. Zaten sınıfların bu gibi etkinlikleri aynı günler olmuyor. Neden olmasın ki olabilir bence. Mesela belki okulların fiziki imkanları arttırılabilir. Kış bahçesi gibi bir şeyler yapılabilir. Bizim okulumuzda mesela tavuklar, horozlar var. O gibi şeyler anaokullarına da yapılabilir. Üstü kapalı çevresi kapalı olabilecek şekilde.”

Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde, ebeveynlerin okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik duygu ve düşüncelerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmanın alt problemlerine ilişkin edinilen sonuçlar ve bu sonuçların alanyazın çerçevesinde tartışması ve yorumlanmasına yer verilmiştir.

Çalışmada, ebeveynlerin çocuklarının büyük çoğunluğunun okul öncesi eğitim kapsamında okul dışı öğrenme ortamlarında çalışmalara katıldıkları fakat bu sayının oldukça yetersiz olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın bu bulgusu değerlendirildiğinde, çalışmaya katılan ebeveynlerin çocuklarının okul dışı öğrenme ortamlarından faydalanma sıklığının oldukça yetersiz olduğu dikkat çekmektedir. Bu bulguyu etkileyen önemli bir faktör, Covid-19 salgını sebebiyle okulların yaklaşık son 1 yıldır eğitime ara vermiş olması veya eğitim devam etse dahi sosyal mesafe kurallarının uygulanmaya çalışılması olabilir. Fakat çalışmaya katılan ebeveynlerin çocuklarının büyük çoğunluğunun (%73) bir yıldan uzun süredir okul öncesi eğitim aldıkları düşünüldüğünde salgına rağmen okul dışı öğrenme ortamlarından faydalanmalarının yetersiz olduğu söylenebilir.

Çalışmanın bir diğer bulgusuna göre, çalışmaya katılan ebeveynlerin %77'si okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarının sınıf içi eğitim ortamlarından daha etkili olduğunu düşünmektedir. Bununla birlikte çalışmanın önemli bir diğer bulgusuna göre ebeveynler okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarının, somut ve gerçek nesne/olayları gözlemlene, gerçek yaşam deneyimleri edinme, sıraya girme, sıra bekleme vb. kuralları öğrenme gibi yaşam becerilerine yönelik; kalıcı öğrenmelerin gerçekleşmesi, yaparak yaşayarak öğrenme gibi bilişsel becerilere yönelik; sosyalleşme imkânı, işbirliğinin gelişimi, özgüven gelişimi gibi sosyal becerilere yönelik ve zevk alma gibi duyuşsal becerilere yönelik çok yönlü avantajları olduğunu belirtmişlerdir. Ocak ve Korkmaz (2018) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi öğretmenleri ve fen bilimleri öğretmenlerinin görüşlerine göre edinilen okul dışı öğrenme ortamlarının öğrenme-öğretme sürecine etkileri arasında yaparak yaşayarak öğrenme, kalıcı öğrenme, günlük yaşamla ilişkilendirme ve eğlenceli olması bulguları mevcut çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir. Bostan Sariođlan ve Küçüközer (2017) tarafından yürütölen başka bir araştırmada okul dışı öğrenme ortamlarının avantajları olarak kalıcı öğrenme sağlaması, öğrencilerin ilgisini çekmesi, içeriği günlük yaşamla ilişkilendirebilmesi, öğrenme sürecinde aktif olması cevapları mevcut çalışmanın bulguları ile örtüşmektedir. Mevcut çalışmada okul dışı öğrenme ortamlarının avantajları arasında belirtilen zevk alma bulgusunu öğretmen görüşleri ile destekleyen farklı çalışmalar da yer almaktadır (Çiçek ve Saraç, 2017; Dring, Lee ve Rideout, 2020; Guardino vd., 2019; Ocak ve Korkmaz, 2018). Kanada'da ilkokul ve ortaokul öğretmenleri ile yapılan bir çalışmada öğretmenler, okul dışı öğrenme ortamlarında öğrencilerin daha hevesli ve ilgili olduklarını belirtmişlerdir (Dring, Lee ve Rideout, 2020). ABD'de 2 okul öncesi öğretmeni ve 37 okul öncesi dönem çocuğunun katılımıyla yapılan bir araştırmada edinilen bulgulara göre; hem öğretmenlerin hem de çocukların okul dışı öğrenme ortamlarında artan bir refah, zevk ve ilgi algısı bildirdikleri belirlenmiştir (Guardino vd., 2019). Okul dışı öğrenme ortamlarının avantajları arasında sıklıkla belirtilen bir faktör de daha kalıcı öğrenmelerin gerçekleştiği bulgusudur. Araştırmanın bu bulgusu, öğretmenlerin okul dışı öğrenme ortamlarının öğrenmelerin kalıcılığını arttırdığı düşünmesiyle örtüşmektedir (Çiçek ve Saraç, 2017).

Çalışmanın bir diğer alt probleminde edinilen bulgulara göre ebeveynlerin okul dışı öğrenme ortamlarının dezavantajları olarak en fazla; riskler ve tehlikelerin olması, disiplin ve kontrol zorluğu ve çocuk sayısının fazla olması gibi güvenliğe yönelik dezavantajları bildirdikleri belirlenmiştir. Güvenliğe yönelik dezavantajları takiben; öğretim etkinliklerinin gerçekleştirilmesinde zorluk, okul dışı öğrenme ortamlarının sık kullanılamaması ve öğretmenin birebir çocukla ilgilenememesi gibi kazanımlara yönelik dezavantajlardan, okul dışı öğrenme ortamlarında yapılan çalışmaların maliyetli olmasını ifade eden ekonomik dezavantajlardan ve sosyalleşme imkanının kısıtlı olduğunu belirten sosyal dezavantajlardan bahsettikleri belirlenmiştir. Ocak ve Korkmaz'ın (2018) çalışmasında fen bilimleri ve okul öncesi öğretmenleri tarafından okul dışı öğrenme ortamlarının en sık belirtilen dezavantajı olarak tehlike yaratabilecek durumlar olması bulgusu, mevcut çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir. Mevcut çalışmada ebeveynlerden birkaçı tarafından okul dışı öğrenme ortamlarının öğretim etkinliklerinin gerçekleştirilmesi açısından dezavantajlı olabileceği belirtilmiş olmasına karşın Davies ve Hamilton (2016)

tarafından Galler’de erken çocukluk öğretmenleri ile yapılan çalışmada, öğretmenlerin yarımından fazlasının okul dışı öğrenme ortamlarının çocuklara, sınıf içinde sağlananlar kadar zengin öğrenme ve değerlendirme fırsatları sunduğuna inandıkları belirlenmiştir.

Çalışmada edinilen bir diğer bulguya göre; ebeveynlerin önemli bir kısmının çocuklarının okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarına katılmasından endişe duymadıkları, endişe duyanların büyük bölümünün ise kazalardan, tehlikelerden ve çocuk sayısının fazla öğretmen sayısının az olmasından kaynaklı endişe duyduğu belirlenmiştir. Ebeveynlerin okul dışı öğrenme ortamlarında tehlikeler ve risklerden endişe duymalarına karşın erken çocukluk öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarındaki risklerin sınıf içinde maruz kalınabilecek risklerden çok daha büyük olmadığını düşündüklerini belirlenmiştir (Davies ve Hamilton, 2016).

Çalışmaya katılan ebeveynlerin büyük çoğunluğu okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarından yeterli sıklıkta faydalanılmadığını bildirmiştir. Bununla birlikte ebeveynlerin yarısından fazlası okul öncesi eğitim sürecinde haftada 1 kez okul dışı öğrenme ortamlarından yararlanılması gerektiğini belirtmiştir. Okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarından yeterli sıklıkta faydalanılmamasının nedenlerine ilişkin ebeveynlerin en sık belirttikleri nedenler, öğretmenlerin ve idarecilerin uğraşmak istememesi, öğretmenlerin ve idarecilerin riskleri göze almak istememesi ve okulun gerekli görmemesi gibi cevapları içeren okuldan kaynaklı nedenler ve okul dışı öğrenme ortamlarında yapılan çalışmaların maliyet gerektirmesini ifade eden ekonomik nedenler olmuştur. Belirtilen diğer nedenler arasında velilerin riskleri göze almak istememesi gibi veliden kaynaklı nedenler, tercih edilen öğrenme ortamlarının yapısı ve çocuklara yönelik ortamların kısıtlı olması gibi öğrenme ortamından kaynaklı nedenler ve mevsimsel durumlar gibi çevresel nedenlerin belirtildiği bulgulanmıştır. Mevcut çalışmanın bulgularına benzer şekilde; David ve Hamilton (2016) tarafından Galler’de erken çocukluk eğitimcileri ile yapılan çalışmada eğitimcilerin; personelin tutumu ve uzmanlığı, uygun kaynakların kalitesi, ilgili riskin derecesi, olumsuz hava koşulları ve çocuk sayısının fazla-öğretmen sayısının az olması okul dışı öğrenme ortamlarında çocukları değerlendirmeyi zorlaştıran faktörler olarak değerlendirdikleri belirlenmiştir. Hava durumu, mevcut literatürde düzenli olarak uygulayıcıların okul dışı öğrenme ortamlarını kullanırken sahip oldukları ana sorunlardan biri olarak tanımlanmaktadır (Bilton, 2020; Davies ve Hamilton, 2016; Maynard ve Waters 2007; Sime ve Taplin, 2011). Mevcut çalışmada okul dışı öğrenme ortamlarının yeterli sıklıkta kullanılmama nedenleri arasında belirtilen öğretmen/çocuk oranı faktörüne paralel şekilde, İngiltere’de okul öncesi öğretmenlerinin katılımı ile yapılan bir çalışmada öğretmenler, sınıflardaki çocuk sayısının fazla ve öğretmen sayısının az olmasının okul dışı öğrenme ortamlarında çalışma yapmayı zorlaştıran bir faktör olduğunu belirtmişlerdir (Bilton, 2020). Çalışmada okul dışı öğrenme ortamlarının zorlukları arasında okul dışı öğrenme ortamlarında çalışma yapmanın maliyetli oluşu belirtilmiştir. Çalışmanın bulgusu ile benzer şekilde, Çiçek ve Saraç (2017) tarafından fen bilimleri öğretmenleri ile yapılan çalışmada öğretmenlerin okul dışı öğrenme ortamlarında çalışma planlarken ekonomik zorluklarla karşılaştıkları tespit edilmiştir. Aynı çalışmada, öğretmenlerin okul dışı öğrenme ortamlarını tercih etmeme nedenleri alt probleminde, öğretmenler en fazla sorumluluktan kaçınma temasını

kullanmışlardır. Çiçek ve Saraç'ın (2017) çalışmasının bu bulgusu mevcut çalışmada okul dışı öğrenme ortamlarının yeterli sıklıkta kullanılmama nedenleri arasında ebeveynler tarafından sıklıkla belirtilen öğretmenlerin uğraşmak istememesi bulgusunu destekler niteliktedir. Bununla birlikte, Ocak ve Korkmaz (2018) tarafından fen bilimleri ve okul öncesi öğretmenlerinin katılımı ile yapılan çalışmada, 28 öğretmenden 27'sinin bulunduğu bölgedeki okul dışı öğrenme ortamlarının yetersiz olduğunu belirttiği bulgusu mevcut çalışmada edinilen çocuklara uygun okul dışı öğrenme ortamlarının yetersiz olduğu bulgusu ile örtüşmektedir.

Okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarının sıklaştırılmasına yönelik ebeveynlerin önerileri incelendiğinde, çok büyük oranda velilerin bilinçlendirilmesi ve velilerin sürece dahil edilmesini içeren velilere yönelik öneri sunulduğu belirlenmiştir. Ebeveynler tarafından sunulan diğer öneriler arasında, okulların fiziki ortamının geliştirilmesi, yardımcı personel sayısının artırılması, okullarda lisans mezunu öğretmenlerin çalışması ve sınıflarda daha az öğrencinin olması gibi okul idaresine yönelik öneriler; öğretmen performansının değerlendirilmesi, öğretmenlere eğitim verilmesi ve öğretmenlere teşvik verilmesi gibi öğretmene yönelik öneriler; maliyet konusunda devlet desteği sağlanması gibi ekonomik desteğe yönelik öneriler ve güvenli ve nitelikli öğrenme ortamlarının tercih edilmesi gibi öğrenme ortamlarına yönelik öneriler yer almaktadır.

Mevcut çalışmada okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik ebeveynlerin görüşleri incelenmiştir. Çalışmanın bulguları genel olarak değerlendirildiğinde; okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanılma sıklığının yetersiz olduğu, ebeveynlerin okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik birtakım endişeleri olmasına rağmen okul dışı öğrenme ortamlarının çocuklar için birçok yönden etkili ve avantajlı olduğunu bildirdikleri ve okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarından sıklıkla faydalanılması gerektiğini düşündükleri belirlenmiştir. Bununla birlikte ebeveynlerin okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanım sıklığının artırılması konusunda önerileri belirlenmiş ve sunulmuştur. Çalışmadan elde edilen bulguların, okul öncesi eğitimin temel paydaşlarından olan ebeveynlerin okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik duyu ve düşüncelerine ışık tutması bakımından alanyazına katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

Mevcut çalışmanın sonuçlarına ilişkin öneriler aşağıdaki gibidir:

- Çalışmada okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamları çocuklar için somut ve gerçek nesne ve olayları gözlemleyerek deneyim sağlama, öğrenmeleri günlük yaşam ile ilişkilendirme, kalıcı öğrenmelerin gerçekleşmesi, yaparak yaşayarak öğrenme gibi pek çok yönden avantaj sağladığı belirtilmesine karşın yeterli sıklıkta kullanılmadığı belirlenmiştir. Bu bağlamda okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme etkinliklerine daha fazla yer verilmesi önerilebilir.
- Okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanılmasına yönelik ebeveynlerin büyük oranda çocuk sayısının fazla ve öğretmen sayısının az olması dolayısıyla tehlike ve kaza olasılıklarına ve çocukların çeşitli ihtiyaçlarını gidermelerine

yönelik endişe duydukları belirlenmiştir. Bu yönde ebeveynlerin de önerilerin de yer verildiği gibi, okul öncesi eğitim kurumlarında yardımcı personel sayısı artırılması ve okul dışı öğrenme ortamlarında yapılacak çalışmalara velilerin dâhil edilmesi önerilebilir.

- Velilerin okul dışı öğrenme etkinliklerine katılımlarını ve desteklerini arttırmak için velilere öğretmenler tarafından çeşitli eğitimler verilebilir, seminerler yapılabilir.
- Öğretmenlerin okul dışı öğrenme ortamlarında çalışma yapmaya yönelik motivasyonlarını arttırmaya yönelik teşvik çalışmaları yapılabilir, resmi prosedürler azaltılabilir.
- Okul dışı öğrenme ortamlarının yeterli sıklıkta kullanılmamasına yönelik en sık belirtilen nedenler arasında yer alan ekonomik problemlerin giderilmesine yönelik ilgili kurumların destek sunması önerilebilir.
- Gelecekte yapılacak araştırmalarda okul öncesi eğitimin önemli paydaşları olan çocuklar, öğretmenler, ebeveynler ve idarecilerin görüşlerini birlikte incelemek üzere odak grup görüşmeleri yapılabilir, okul dışı öğrenme ortamlarının okul öncesi eğitimde etkilerini inceleyen deneysel çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Andiema, N. C. (2016). Effect of child centred methods on teaching and learning of science activities in pre-schools in Kenya. *Journal of Education and Practice*,7(27), 1-9.
- Avcı, G. ve Gümüş, N. (2020, Mart). 2023 Eğitim Vizyonu ve Okul Dışı Eğitim. *II. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi*, Ankara.
- Ayotte-Beaudet, J. P., Potvin, P., Lapierre, H. G., & Glackin, M. (2017). Teaching and learning science outdoors in schools' immediate surroundings at K-12 levels: A meta-synthesis. *Journal of Mathematics Science and Technology Education*, 13(8), 5343-5363. <https://doi.org/10.12973/eurasia.2017.00833a>
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Bilton, H. (2020). Values stop play? Teachers' attitudes to the early years outdoor environment. *Early Child Development and Care*, 190(1), 12-20. <https://doi.org/10.1080/03004430.2019.1653548>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (28. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2009). *Research design, qualitative, quantitative, and mixed methods approaches (Third Edition)*. California: SAGE Publications.

- Çiçek, Ö. ve Saraç, E. (2017). Fen bilimleri öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarındaki yaşantıları ile ilgili görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 18(3), 504-522.
- Davies, R., & Hamilton, P. (2016). Assessing learning in the early years' outdoor classroom: examining challenges in practice, Education 3-13. *International Journal of Primary, Elementary and Early Years Education*, 46(1), 117-129. <https://doi.org/10.1080/03004279.2016.1194448>
- Dring, C. C., Lee, S. Y., & Rideout, C. A. (2020). Public school teachers' perceptions of what promotes or hinders their use of outdoor learning spaces. *Learning Environments Research*, 23(3), 369-378. <https://doi.org/10.1007/s10984-020-09310-5>
- Guardino, C., Hall, K. W., Largo-Wight, E., & Hubbuch, C. (2019). Teacher and student perceptions of an outdoor classroom. *Journal of Outdoor and Environmental Education*, 22(2), 113-126. <https://doi.org/10.1007/s42322-019-00033-7>
- Higgins, P., & Nicol, R. (2002). Outdoor Education: Authentic Learning in the context of Landscapes (Volume 2, pp. 93), Sweden.
- Karamustafaoğlu, S., Ayvalı, L., & Ocak, Y. (2018). Okul öncesi eğitimde informal ortamlara yönelik öğretmenlerin görüşleri. *İnformel Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 38-65.
- Kubat, U. (2018). Okul dışı öğrenme ortamları hakkında fen bilgisi öğretmen adaylarının görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 111-135.
- Lee-Hammond, L., & Waller, T. (2014). International perspectives. In T. Waller and G. Davis (eds.), *An Introduction to Early Childhood* (3rd ed., pp. 27-46). London: Sage Publications Limited.
- Maynard, T., & Waters, J. (2007). Learning in the outdoor environment: A missed opportunity?. *Early years*, 27(3), 255-265. <https://doi.org/10.1080/09575140701594400>
- Ocak, İ. ve Korkmaz, Ç. (2018). Fen bilimleri ve okul öncesi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamları hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 4(1), 18-38.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (Çev. Ed. M. Bütün ve S. B. Demir). Ankara: Pegem A.
- Saraç, H. (2017). Türkiye'de okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin yapılan araştırmalar: İçerik analizi çalışması. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 60-81.

Sariođlan, A. B. ve Küçüközer, H. (2017). Fen bilgisi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamları ile ilgili görüşlerinin araştırılması. *İnformal Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 1-15.

Sime, E., & Taplin, L. (2011). Physical development, health and well-being: The role of physical education ‘outside’. In S. Waite (ed.), *Children Learning Outside the Classroom: From Birth to Eleven* (pp. 133-146). London: Sage Publications Limited.

Yıldırım, G. ve Özyılmaz Akamca, G. Ö. (2017). The effect of outdoor learning activities on the development of preschool children. *South African Journal of Education*, 37(2), 1-10. <https://doi.org/10.15700/saje.v37n2a1378>

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Introduction

Factors such as rapid changes in science and technology, living conditions and social structures, the increase of scientific research, globalization and the rapid spread of knowledge affect education methods and approaches as well as they affect many structures and institutions in the world. In today's understanding of education, it is thought that it is possible to realize effective strategies with an education approach in which students actively participate in learning processes, have the opportunity to learn by doing and experiencing, associate what they learn with their environment and establish connections with social life. One of the methods in which this understanding can be applied most efficiently is out-of-school learning environments, which argue that learning is not limited to the classroom and school, but that learning must be achieved by contacting the outside world. Based on this, the purpose of this study is to examine parents' views on the use of out-of-school learning environments in pre-school education process.

Method

The study group of this study, which corresponds with the phenomenological design, consists of 11 parents, 9 mothers and 2 fathers. A semi-structured interview form consisting of 13 demographic and 9 open-ended questions prepared by researchers was used as a data collection tool in the study. The interviews were conducted with the parents on digital media in person and visually and lasted approximately 35-40 minutes. The data collected with the interview form was analyzed descriptively.

Results, Discussion and Conclusion

According to the findings obtained from the study, it was determined that the frequency of experiences of children in out-of-school learning environments during pre-school education is insufficient. Along with this, it was determined that most of the parents participating in the study think that out-of-school education environments are more effective than in-class education environments during pre-school education. Parents indicate that out-of-school education environments have multiple advantages for life skills such as observing concrete and real objects / events, getting real life experiences and learning rules like lining up, waiting on lines, etc.; for cognitive skills such as realization of permanent learning and learning by doing and experiencing; for social skills such as the opportunity to socialize, development of collaboration and development of self-confidence; for affective skills such as pleasure. It was determined that they stated disadvantages for security such as high risk and danger, the difficulty of discipline and control and high number of children the most as the disadvantages of out-of-school learning environments in pre-school education. Following the disadvantages for security, it was also detected that disadvantages for outcomes such as difficulties in carrying out teaching activities, not being able to use out-of-school learning environments frequently, and the teacher not being able to take care of children one-on-one; economic disadvantages suggesting the cost of studies in out-of-school learning environments; social disadvantages indicating limited socialization opportunities were mentioned. Besides, it was determined that a significant part of the parents was not worried about their children's participation in out-of-school learning environments, and the majority of those who were worried were concerned about accidents, dangers and the low number of teachers against the high number of children. 82% of the parents who participated in the study stated that out-of-school learning environments were not benefited frequently enough during pre-school education, and more than half of the parents stated that out-of-school learning environments should be benefited once a week during pre-school education. The answers that the parents gave most repeatedly as the reasons for not benefiting from out-of-school learning environments frequently enough in pre-school education are school-related reasons such as teachers and administrators not wanting to deal with it, teachers and administrators not wanting to take risks and schools not considering it necessary; and economic reasons such as the cost of work done in out-of-school learning environments. When the suggestions of parents to increase the frequency of out-of-school learning environments in the pre-school education process were examined, it was found that suggestions for parents including raising the awareness of parents and involving parents in the process were presented substantially. Among the other suggestions offered by parents, there are suggestions for school administration such as improving the physical environment of schools, increasing the number of auxiliary staff, working with graduate teachers in schools and having fewer students in classrooms; suggestions for teachers such as evaluating teacher performance, giving trainings to teachers and awarding teachers; suggestions for economic support such as government support on costs and suggestions for learning environments such as preferring safe and qualified learning environments.

In the study, it was determined that out-of-school learning environments were not used frequently enough during pre-school education. In this context, including more out-of-school learning activities in the pre-school education process can be suggested. With regard to the use of out-of-school learning environments in pre-school education, it has been determined that the parents are mostly concerned about the possibility of danger and accident and the fulfillment of various needs of the children due to the high number of children and the small number of teachers. In this regard, it may be suggested, as given place among the suggestions of parents, to increase the number of auxiliary staff in pre-school education institutions and to include parents in activities to be carried out in out-of-school learning environments. Besides, in future studies, focus group meetings can be held to examine together the views of children, teachers, parents and administrators, who are important stakeholders of pre-school education, and experimental studies examining the effects of out-of-school learning environments on preschool education can be conducted.

ETİK BEYAN: "*Okul Öncesi Eğitimde Okul Dışı Öğrenme Ortamlarına Yönelik Ebeveyn Görüşleri*" başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır ve veriler toplanmadan önce İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 30.12.2020 tarih ve 2020/12 sayılı etik izin alınmıştır. Karşılaşılacak tüm etik ihlallerde "Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yayın Kurulunun" hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim.